

BügelHajema

Plek voor ideeën

Randvoorwaarden landschappelijke inpassing stikstofinstallatie Zuidbroek

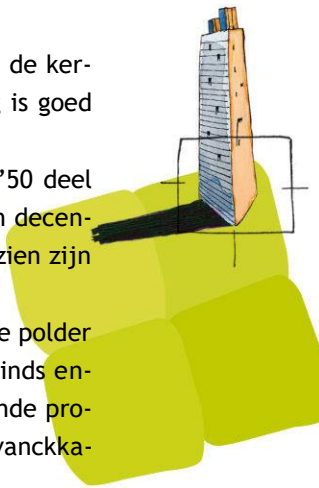
Landschappelijke context

De Tussenklappenpolder is een opvallend open en weinig bebouwd gebied, gelegen tussen de kernen Zuidbroek en Muntendam in de gemeente Menterwolde. Vanaf de Muntendammerweg is goed te zien hoeveel lager de polder ligt ten opzichte van de omgeving.

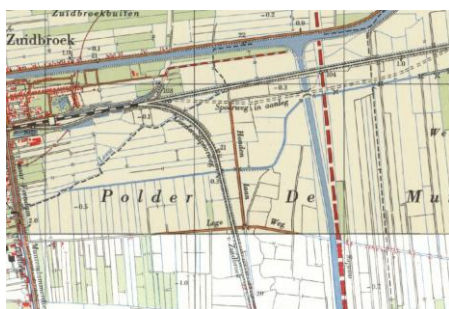
De Tussenklappenpolder maakt tot de aanleg van het A.G. Wildervanckkanaal in de jaren '50 deel uit van de grotere polder de Munte. De Tussenklappenpolder is in de loop van de afgelopen decennia herverkaveld, waardoor de oude lopen van De Leest en de Oude Ae niet meer terug te zien zijn in het landschap. Nu resteert een efficiënte rechtlijnige verkavelingsstructuur.

De bebouwing in de polder is beperkt tot een boerderij en een woonhuis aan de rand van de polder tegen de kern van Zuidbroek aan. In de polder zelf ligt een gaswinlocatie van de NAM en sinds enkele jaren staat er een stikstofinstallatie van de Gasunie. Vooral de bij de installatie horende proceskolom is een blikvanger in de polder. Tussen de stikstofinstallatie en het A.G. Wildervanckkanaal ligt nog een slibdepot.

Kenmerkend voor de polder en de directe omgeving zijn de vele infrastructuurlijnen van water, spoor en verkeer. Naast het A.G. Wildervanckkanaal is dat het Winschoterdiep en Muntendammerdiep, de spoorlijnen van Zuidbroek naar Veendam en Nieuweschans en de N33 als belangrijke verkeersader.

1925

1965

1985

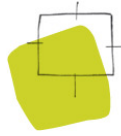
2015

BügelHajema Adviseurs bv, Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP

Vaart nz 48-50, Postbus 274, 9400 AG Assen T 0592 316 206 F 0592 314 035

E assen@bugelhajema.nl W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

Opzet locatie stikstofinstallatie

De voorgenomen locatie voor de nieuwe stikstofinstallatie ligt naast het terrein van de bestaande stikstofinstallatie. De opzet van de locatie is ontleend aan de opzet van de gasinfrastructuur waarbij een logische opzet en volgordelijkheid uitgangspunt is en daarnaast een minimalisering van leidinglengtes wordt nagestreefd.

Het grootste deel van de uitbreiding ligt aan de noordzijde, langs de Hondenlaan. Aan deze zijde komt het (hoogcalorische) gas op de locatie binnen. Op dit deel van het terrein komen drie 'productiestraten' met 8 compressoren in een compressorgebouw (circa 20m hoog, zonder eventuele installaties op het dak). Bij elk van de drie 'productiestraten' hoort een proceskolom van circa 70m hoog en een omvang van 10m bij 10m (ter vergelijking: de bestaande proceskolom is 35m en 4 bij 5m). Daarnaast is op het terrein allerhande bovengrondse gasinfrastructuur te vinden. Hier wordt stikstof uit de lucht gewonnen.

Aan de oostzijde van het bestaande terrein komt een uitbreiding voor het mengstation. De bebouwing op dit deel van het terrein is beperkt. Het merendeel van de uitbreiding bestaat uit ondergrondse gasinfrastructuur. Op dit deel van het terrein wordt de stikstof gemengd met het binnenkomende gas tot gas ontstaat dat geschikt is voor het gebruik door de Nederlandse huishoudens.

Uit het oogpunt van wateroverlast wordt het hele terrein rondom voorzien van een keerwand met een hekwerk.

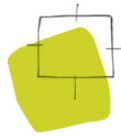
Visie op de locatie

De beoogde locatie voor de nieuwe stikstofinstallatie ligt aan de rand van de Tussenklappenpolder. De plek vormt net als de NAM-locatie een eigenstandige eenheid in de polder. Vanwege de beperkte hoeveelheid bebouwing en beplanting in de polder en de omvang van de nieuwe stikstofinstallatie zal de locatie van veel kanten te zien zijn.

Deze zichtbaarheid heeft twee kanten. Inwoners aan Tussenklappen/Muntendammerweg en aan de rand van Zuidbroek kijken (voor lange tijd) uit op de locatie. Anderzijds is de locatie ook een zichtlocatie vanaf de N33, het A.G. Wildervanckkanaal en de spoorlijn Zuidbroek-Groningen. Veel mensen zullen de stikstofinstallatie zien als ze langsrijden met auto of trein.

Bij de opzet van de locatie is deze tweeledigheid ook het vertrekpunt: laat de locatie een herkenningpunt zijn voor voorbijgangers, maar laat de locatie ook als eigenstandige eenheid opgaan in de ruimte en de leegte van de polder, zoals de omwonenden dat gewend zijn.

De omvang van het hele complex en de hoogte van de drie proceskolommen van 55 meter zorgen ervoor dat de stikstofinstallatie hoe dan ook zichtbaar zal zijn. Door voor de installatie te kiezen voor kleuren en materialen die meegaan in de (over het algemeen grijzige) kleuren van de lucht wordt zoveel mogelijk terughoudendheid betracht om de installatie niet meer in het oog te laten springen dan nodig is. Daarnaast wordt een landschappelijke inpassing van het terrein voorgesteld die de locatie laat verweven met de landschappelijke kenmerken van de omgeving en waarmee ook een goede visuele overgang tussen het terrein en de omgeving zal worden gerealiseerd.

Tegelijkertijd is de stikstoffabriek onderdeel van een nieuwe fase in de gaswinning in Groningen en een wezenlijk onderdeel om de afbouw van het gebruik van het Groningengas haalbaar te laten zijn. Ook iets om trots op te zijn en te laten zien.

Voor veel voorbijgangers zal de stikstofinstallatie immers een herkenningspunt zijn. Door bij de vormgeving van de installatie in te zetten op het creëren van een landmark en beelddrager zal de installatie voor veel passanten een referentiepunt zijn op hun reis. De drie proceskolommen kunnen als 3 iconen van ver zichtbaar zijn. De vormgeving van de proceskolommen is in belangrijke mate het resultaat van wat de techniek vraagt. Desondanks kan worden gezocht naar een verbijzondering die de proceskolommen meer laat zijn dan alleen een staaltje techniek. Daarbij valt te denken aan effecten met kleur of licht.

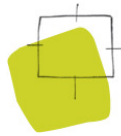
Tweezijdigheid locatie: voor omwonenden altijd in het zicht, voor voorbijgangers een blikvanger

Randvoorwaarden

Landschap

Voor het ontwikkelen van de randvoorwaarden voor de landschappelijke inpassing van de stikstofinstallatie is gekeken naar de landschappelijke context en de opzet van het terrein. De Tussenklappenpolder wordt doorsneden en omringd door infrastructuur: spoor, wegen en water. Bovendien is door de doorgaande hervakelingen en landschappelijke ingrepen in de polder de van oudsher aanwezige hoofdopzet sterk versnipperd geraakt.

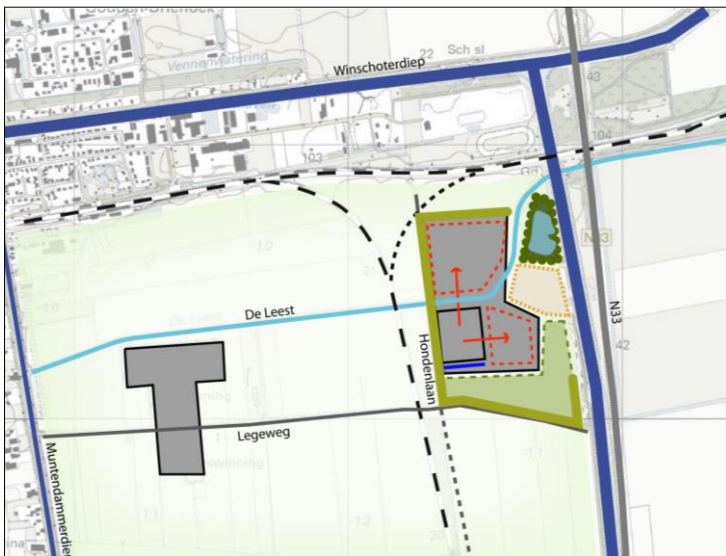
Voor de landschappelijke inpassing is het dan ook aan te bevelen om met deze nieuwe ontwikkeling geen verdergaande versnippering te krijgen, maar juist de ontwikkeling te gebruiken om de herkenbaarheid en afleesbaarheid van de polder te versterken. Daarom is het landschappelijk gezien gewenst het terrein te verankeren aan de belangrijke structuurlijnen. Zo komt er eenduidigheid terug in de landschappelijke opzet. De Hondenlaan (en het verlengde van de Hondenlaan, dat als nieuwe toegangsweg gaat functioneren) en Legeweg zijn samen met het A.G. Wildervanckka-

naal goede dragers waar de stikstofinstallatie en het omliggende terrein (visueel) aan kan worden gekoppeld.

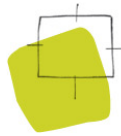

Huidige situatie met geplande uitbreiding

Uitgangspunt landschappelijke inpassing: terrein installatie als een geheel inpassen met goede verankering aan bestaande structuurlijnen

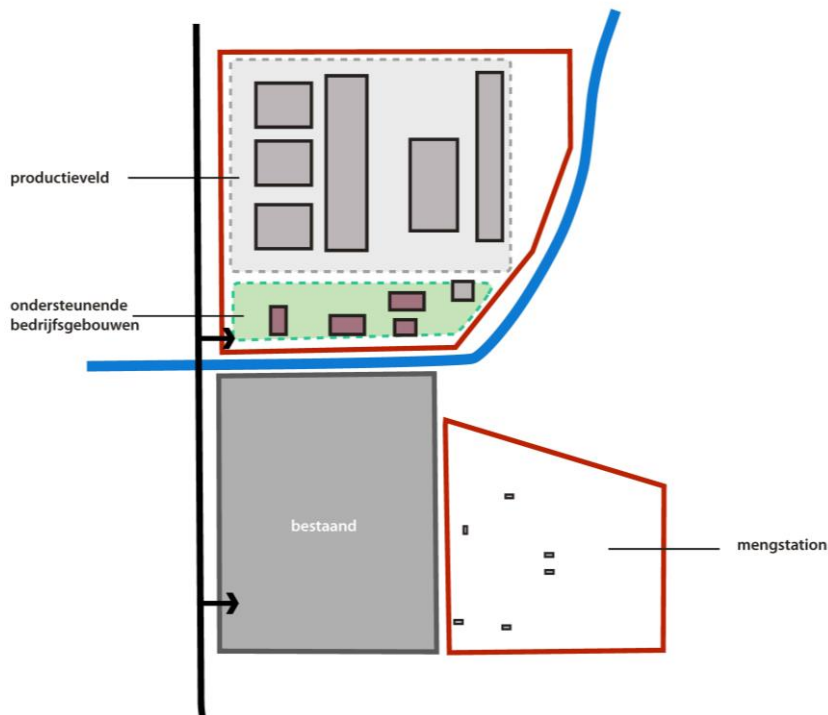
De tweeledigheid van de locatie kan bij de inpassing goed tot uitdrukking komen. Juist de westelijke en zuidelijke zijde van het terrein kan landschappelijk gezien goed worden ingepast (met

beplanting) en afgeschermd. Daarmee wordt aangesloten op een verankering aan de structuurdragers en bovendien een landschappelijk filter ingebouwd voor de omgeving. Aan de oostelijke zijde kan de locatie meer in het zicht gelaten worden van de N33. Hier vormt de lagere ligging van de weg in combinatie met de dijk langs het A.G. Wildervanckkanaal bovendien al een natuurlijke overgang van de omgeving naar de stikstofinstallatie. De proceskolommen kunnen juist vanaf die zijde als landmark worden getoond.

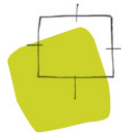
Locatie

Voor wat betreft de opzet en uitstraling van de locatie staat in principe 'vorm volgt functie' voorop. De techniek hoort bij de aard van de installatie. Daarbij staat functionaliteit voorop. In die gevallen waar dat betekent dat de functie een bepaalde vormgeving vereist, is dat toegestaan. De uitbreiding van het terrein valt uiteen in twee delen. De oostelijke uitbreiding heeft weinig ruimtelijke impact door een beperkte toevoeging van bebouwing. Het accent ligt bij de noordelijke uitbreiding. Daar wordt een nieuwe installatie gebouwd met drie proceskolommen, die door hun hoogte (veel hoger nog dan de bestaande proceskolom) het silhouet van de polder zullen domineren.

Hoofdopzet locatie stikstofinstallatie

Dit deel van het terrein valt functioneel gezien uiteen in twee delen: het noordelijke deel met de technische installaties (compressoren en proceskolommen) en een zuidelijk deel waar de onder-

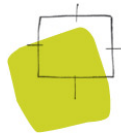
steunende bedrijfsgebouwen staan. De bebouwing in dit zuidelijke deel kan een afwijkende kleurstelling en vormgeving krijgen, aansluitend op de functie die ze vervullen. In de randvoorwaarden is dat tot uitdrukking gebracht.

Randvoorwaarden inpassing landschap

- het hele complex wordt als één geheel (bestaande en nieuwe terrein samen) ingepast;
- bij de landschappelijke inpassing wordt het gebied betrokken tussen Hondenlaan, Legeweg en de spoorlijn Zuidbroek-Scheemda;
- inpassing zorgt voor een ruimtelijke verankering van de locatie aan landschappelijke structuurdragers, in het bijzonder aan de hoek Hondenlaan - Legeweg;
- de omliggende bestaande landschappelijke dragers: Hondenlaan - Legeweg - De Leest - A.G. Wildervanckkanaal worden behouden en opgenomen in de landschappelijke inpassing;
- de benodigde waterberging als onderdeel van de inpassing meenemen en oplossen op landschapseigen wijze in de vorm van één of meerdere sloten en/of plas-drasgebieden.
- bij de landschappelijke inpassing van het complex gebruik maken van landschapseigen middelen: beplanting, water, dijken.
- de keerwand wordt aan de landschapszijde/buitenzijde aan het zicht onttrokken door landschapseigen middelen als een dijk of beplanting in de vorm van inheemse bomen en struiken.

Randvoorwaarden bebouwing

- vorm volgt functie, daarbinnen streven naar een zo heldere vormgeving en opzet van de kolommen en bebouwing;
- gebouwen die horen tot dezelfde 'familie' hebben dezelfde uitstraling en vormgeving, wat zich uit in;
 - o productie gerelateerde gebouwen, overkappingen en proceskolommen in lichtgrijze kleurstelling en van beton;
 - o ondersteunende bedrijfsgebouwen (deels) in een afwijkende kleur- en materiaalstelling: baksteen in natuurlijke tint: donkerbruin tot mangaan, plaatmateriaal in lichtgrijze kleurstelling.
- de vormgeving van de proceskolommen is voor elk van de kolommen gelijk, waarbij de vorm door functie wordt gestuurd maar ook wordt gezocht naar de mogelijkheid om van de kolommen een fraai landmark te maken;
- leidingen, afsluiters en andere technische installaties in lichtgrijze tot middengrijze kleurstelling, waarbij een ander kleurgebruik is toegestaan als dat vanuit veiligheidsvoorschriften wordt gevraagd;
- bij voorkeur geen glimmend materiaalgebruik, tenzij dat gevraagd wordt vanuit de techniek van de installaties.

Randvoorwaarden terreininrichting

- niet meer verharding dan nodig voor goed gebruik van het terrein;
- verharding in terughoudende kleurstelling, waarbij in geval van gebruik van meerdere kleuren verharding, wordt gekozen voor kleuren uit eenzelfde kleurfamilie;
- gras en eventueel heesters en struiken rond ondersteunende bedrijfsgebouwen;
- representatieve entree voor het ontvangstgebouw;
- vormgeving van het hekwerk is afgestemd op wat vanuit veiligheid en functionaliteit gewenst is;
- één type hekwerk rond het hele terrein;
- hekwerk bij voorkeur in grijze kleurstelling;
- niet meer verlichting dan nodig is uit oogpunt van onderhoud en veiligheid, waarbij de hoogte van lichtmasten is beperkt tot 8m en de lichtuitstraling is gericht op het terrein;
- waar mogelijk is verlichting onderdeel van het gebouwontwerp.